

ITS-direktiivin 2010/40/EU uudelleentarkastelu

Antti Paasilehto

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta, 15.2.2022

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Diaesityksen sisältö

1. ITS-direktiivi 2010/40/EU ja sen nykyinen perusrakenne
2. Komission ehdotus ITS-direktiivin muuttamisesta COM(2021) 813
3. Esitetyt muutokset suhteessa nykyiseen direktiiviin
4. Valtioneuvoston kannan keskeisimmät kohdat
5. Lainsäädäntöehdotuksen käsittely EU:ssa

ITS-direktiivi 2010/40/EU - tavoite ja toimintaperiaate

Vuonna 2010 hyväksytyn direktiivin ensisijaisena tavoitteena on **vauhdittaa älykkäiden liikennejärjestelmien koordinoitua käyttöönottoa ja käyttöä tieliikenteessä** ja rajapintojen kautta myös muissa liikennemuodoissa koko EU:n laajuisesti.

Direktiivin mukaisilla toimilla EU on

- **kehittänyt yhteistä eurooppalaista toimintaympäristöä**
- **edistänyt avoimeen ja syrjimättömään pääsyyn perustuvan markkinan kehittymistä**
- **vahvistanut EU:n kilpailukykyä**

Direktiivi on edellyttänyt jäsenvaltiot/toimijat varmistamaan **direktiivin mukaisten tietojen käytettävyys** EU-säänteleyssä määritetyllä tavalla sikäli, kun sääntelyn mukaisia tietoja on digitaalisesti saatavilla, sekä **tarjoamaan direktiivin soveltamisalaan kuuluvia tietopalveluita sääntelyn edellyttämällä tavalla**, mikäli niitä on käytössä tai päätetään ottaa käyttöön.

ITS Direktiivi 2010/40/EU - perusrakenne

I	II	III	IV
Tie-, liikenne- ja matkatiedon optimaalinen käyttö	Liikenteen ja rahtitoimintojen hallintaan liittyvien ITS-palvelujen jatkuvuus	Tieliikenteen turvallisuuteen ja turvaamiseen liittyvät ITS-sovellukset	Ajoneuvon yhdistäminen liikenneinfrastruktuuriin

Direktiivissä on määritetty **neljä ensisijaista toimialaa** (I-IV), jotka määrittävät yhteisen EU-tasoisen tahtotilan, kehityssuunnan ja tavoitteet älykkäiden liikennejärjestelmien koordinoidun käyttöönoton ja yhteen toimivuuden edistämiselle – ’oikeusperusta’ direktiivin mukaiselle toiminnalle.

A MMTIS	B RTTI	C SRTI	D eCall	E	F
Multimodaaliset matkatietopalvelut	Reaaliaikaiset liikennetieto-palvelut	Liikenteen turvatietopalvelut	Ajoneuvojen hätäpuhelu-järjestelmä	Rekkaparkit Tietopalvelut	Rekkaparkit Varauspalvelut

Lisäksi direktiivissä on määritetty **kuusi yksityiskohtaisempaa**, ensisijaisiin aloihin liittyvää **ensisijaista toimea** (A-F), joiden osalta **EU:lle on siirretty lainsäädäntövalta antaa yhteiset määritykset**, sekä asian niin vaatiessa, tarvittavat standardit, jotka ovat edellytyksenä älykkäiden liikennejärjestelmien käyttöönoton ja operatiivisen käytön yhteensopivuuden, yhteen toimivuuden ja jatkuvuuden varmistamiseksi koko EU:n alueella.

Direktiivi **velvoittaa** jäsenvaltiot **perustamaan kansallisen yhteyspisteen** (national access point, NAP), jonka kautta direktiivin soveltamisalaan kuuluvien tietolajien tulee olla käytettävissä sääntelyn edellyttämällä tavalla.

Komissio esittää älykkäitä liikennejärjestelmiä koskevan EU-sääntelyn uudistamista

ITS-direktiivin uudistamista koskevalla ehdotuksellaan komissio haluaa ensisijaisesti

1. Parantaa älykkäiden liikennejärjestelmien digitaalista yhteen toimivuutta ja rajat ylittävää jatkuvuutta
2. Lisätä EU-tason yhteistyötä eri toimijoiden välillä sekä tehostaa toiminnan koordinaatiota;
3. Laajentaa liikenteen uusien palvelujen kehitystä tukevien tietovarantojen saatavuutta sekä hyödynnettävyyttä.

Näillä muutoksilla mahdollistetaan

- ★ EU-tasoisen MaaS –markkinan kehittäminen
- ★ EU:n yhteisen multimodaalisia, digitaalisia liikkumispalveluita tukevan lippu- ja maksujärjestelmän luominen
- ★ Liikennemuotojen väliset tehokkaat matka- ja kuljetusketjut, parannetaan eri liikennemuotojen valinnan ja käytön helppoutta sekä lisätään uusien liikkumispalvelujen houkuttelevuutta
- ★ Liikenteen automaation sekä tekoälyyn perustuvien teknologisten ratkaisujen laajempi käyttöönotto ja hyödyntäminen
- ★ Liikenteen uusien, digitaalisten palvelujen kehitys
- ★ Liikenteen digitaalisen toimintaympäristön turvallisuuden (security), luotettavuuden ja toimintavarmuuden vahvistaminen
- ★ Liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden parantaminen sekä kestävä kehitys

Komission direktiiviehdotus COM(2021) 813

I	II	III	IV
Informaatio- ja varauspalvelut	Liikenteenohjaus- ja hallintapalvelut	Liikenteenturvallisuus ja turvalliset C-ITS palvelut	Vuorovaikutteinen, verkkoon kytketty ja automatisoitu liikkuminen (CCAM)

Direktiivin perusrakenne säilyy ennallaan. Komissio esittää direktiivin ensisijaisten alojen **uudelleenotsikointia** ja **sisällön ajantasaistamista** huomioiden sekä liikenteen automaatio- ja digitalisaatiokehitys että EU:n laajemmat pyrkimykset edistää digitaalista ja vihreää siirtymää.

Jatkossa **yksityiskohtaisempien määritysten tarve** arvioitaisiin tapauskohtaisesti **alan kehitys ja tilanne huomioiden**.

Uusien ensisijaisten toimien esittämisen sijaan komissio ehdottaa muutosta, jonka nojalla komissiolla olisi jatkossa toimivalta antaa ITS-direktiivin toimeenpanoa koskevia yksityiskohtaisempia määrityksiä direktiivin ensisijaisten alojen puitteissa direktiivin nojalla annettavilla delegoiduilla asetuksilla.

Kansallista **yhteyspistettä koskevat velvoitteet** säilyisivät **ennallaan**.

Keskeisimmät esitetyt muutokset

1. Komissio ehdottaa, että direktiivin soveltamisala laajennettaisiin kattamaan myös **tietojen saatavuuden sekä ITS-palvelujen käyttöönoton** (*ITS direktiivin 1 ja 6 artiklat*)
   - ► Yksityiskohtaisemmista velvoitteista, mm. maantieteellinen kattavuus ja täytäntöönpanon aikataulu, säädettäisiin direktiiviin lisättäväksi ehdotetuissa **uusissa liitteissä**
     - ▷ Liite III – lista tietolajeista
     - ▷ Liite IV – lista ITS-palveluista
   - ► Komissio voisi ajantasaistaa liitteiden säännöksiä ITS-direktiivin nojalla annettavilla delegoiduilla säädöksillä (*ITS direktiivin 7 artikla*)
     - ▷ Edellytyksenä vaikutustenarviointi, ml. hyötykustannusanalyysi
     - ▷ Suunnitelmat tulisi myös sisällyttää EU-tasoiseen ITS-direktiivin toimeenpanoa koskevaan työohjelmaan
     - ▷ Korvaisi menettelyn, jossa direktiivin toimeenpanoa on ohjattu erikseen määriteltyjen ensisijaisten toimien kautta

   Esitetyn muutoksen mukaisesti jäsenvaltioiden tulisi varmistaa direktiivin liitteessä III listattujen tietolajien saatavuus sekä liitteessä IV listattujen ITS-palvelujen käyttöönotto alueillaan liitteessä esitetyn maantieteellisen kattavuuden ja aikataulun mukaisesti
   - ► **Velvoite kerätä tietoja ja tuottaa palveluita**

Keskeisimmät esitetyt muutokset

2. Direktiivin uuteen **liitteeseen III sisällytettäväksi ehdotetut tietolajit, joiden saatavuus tulee varmistaa**

Tieliikenteen sääntöjä ja rajoituksia (staattiset ja dynaamiset) **sekä tieliikenneverkon tilaa koskevat tiedot**
(Komission delegoitu asetus tosiaikaisten liikennetietopalvelujen tarjoamisesta EU 2015/962, RTTI - uusi asetus on tarkoitus antaa Q1/2022)

Tietojen saatavuus varmistettava
- TEN-T kattavan verkon osalta ➡ vuoden 2025 loppuun mennessä
- Koko tieliikenneverkon osalta (*) ➡ vuoden 2028 loppuun mennessä

(*) Määritelmään eivät kuulu yksityistiet, sen sijaan kaupunkien ja kuntien hallinnoimat tie- ja katuverkot ovat mukana

Kuorma-autojen ja hyötyajoneuvojen turvallisia ja valvottuja pysäköintipaikkoja koskevat tiedot
(Komission delegoitu asetus kuorma-autojen ja hyötyajoneuvojen turvallisia ja valvottuja pysäköintipaikkoja koskevasta tietopalvelusta EU 885/2013)

Tietojen saatavuus varmistettava TEN-T kattavan verkon osalta ➡ vuoden 2025 loppuun mennessä

Tiedot tieliikenneturvallisuuteen vaikuttavista olosuhteista ja tapahtumista
(Komission delegoitu asetus tieliikenneturvallisuuteen liittyvän vähimmäistietopalvelun tarjoamisesta EU 886/2013, SRTI)

Tietojen saatavuus varmistettava TEN-T kattavan verkon osalta ➡ vuoden 2026 loppuun mennessä

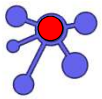

Säännöllisen liikenteen liityntäpisteiden sijaintitiedot kaikkien liikennemuotojen osalta (staattiset),
ml. liityntäpisteiden esteettömyys ja kulkureitit vaihdon yhteydessä (kuten hissit, liukuportaat)
(Komission delegoitu asetus multimodaalisten matkatietopalvelujen tarjoamisesta EU 2017/1926, MMTIS)

Tietojen saatavuus varmistettava TEN-T kattavan verkon osalta ➡ vuoden 2026 loppuun mennessä

HUOM! Kaikki liitteeseen listatut tietolajit perustuvat ITS-direktiivin nojalla jo annettuihin delegoituihin asetuksiin

Keskeisimmät esitetyt muutokset

3. Direktiivin uuteen **liitteeseen IV sisällytettäväksi ehdotettu ITS-palvelu**

   Tieliikenneturvallisuuteen liittyvä vähimmäistietopalvelu, SRTI
   (komission delegoitu asetus liikenneturvallisuuteen liittyvästä vähimmäistietopalvelusta EU 886/2013)

   Palvelun käyttöönotto varmistettava TEN-T kattavan verkon osalta ➡ vuoden 2026 loppuun mennessä

4. Komissio esittää, että direktiivin nojalla **komissiolle myönnettäisiin toimivaltuus antaa hätätilanteissa välittömästi sovellettavia täytäntöönpanosäädöksiä**, mikäli unionin liikennejärjestelmän turvallinen ja asianmukainen toiminta on vaarantunut tavalla, joka voi suoraan vaikuttaa liikenneturvallisuuteen, kyberturvallisuuteen tai ITS-palvelujen saatavuuteen ja eheyteen (*ITS direktiivi 7 ja 15 artiklat*)
   - ▷ Täytäntöönpanosäädökset olisivat voimassa siihen asti, kunnes ne kumotaan (hätätilanne on päättynyt tai asiaa koskevaa delegoitua asetusta on muutettu)
   - ▷ Täytäntöönpanoasetukset hyväksyttäisiin direktiivin mukaista komiteamenettelyä noudattaen

5. Direktiiviehdotus edellyttää, että yhteistoiminnallisia, yhteen liitettyjä ja automatisoituja liikenteen palveluja (CCAM) käsittelevän direktiivin ensisijaisen alan puitteissa hyväksyttävien määritysten tulisi sisältää **EU:n C-ITS järjestelmien turvatunnusten hallintajärjestelmää koskevat säännökset**. Tähän toimintakokonaisuuteen liittyen komissiolle annettaisiin vastattavaksi 1) C-ITS-yhteyspisteen hallinnoijan, 2) luotetun luettelon hallinnoijan sekä 3) C-ITS varmennepolitiikka-viranomaisen tehtävät (*ITS direktiivi 10 artikla*)

6. Direktiiviehdotus sisältää velvoitteen, jonka mukaisesti **jäsenvaltioiden ja keskeisten sidosryhmien tulisi tehdä yhteistyötä ITS-palvelujen käyttöönoton sekä sääntelyn edellyttämien määritysten kansallisen voimaan saattamisen osalta** (*ITS direktiivin 5 artikla*)

LVM

Valtioneuvoston kannan keskeisimmät kohdat

Valtioneuvosto katsoo, että komission lainsäädäntöehdotuksen oikeusperustaa sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta koskevat perustelut ovat asianmukaiset ja ehdotus on linjassa toimintaa ohjaavien säädösten ja periaatteiden kanssa

Valtioneuvosto suhtautuu positiivisesti komission lainsäädäntöehdotukseen ja lähtökohtaisesti kannattaa esitettyjä muutoksia seuraavin poikkeuksin

- Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission esittämään uuteen artiklakohtaan, jonka nojalla komissiolla olisi hätätilanteessa toimivalta tilanteen korjaamiseksi hyväksyä välittömästi sovellettavia täytäntöönpanosäädöksiä. ITS-direktiivin nojalla komissiolle annettava toimintamandaatti ei voi olla niin avoimesti kirjattu, kuin mitä komissio nyt esittää
  - Hätätilanteita koskevat toimintamallit ja prosessit tulisi suunnitella etukäteen, eikä vasta hätätilanteessa (NIS2 –direktiiviehdotuksessa korostetaan myös ennakoinnin näkökulmaa)
  - Välittömästi sovellettaville täytäntöönpanosäädöksille tulisi määrittää selkeä voimassaoloaika

- Valtioneuvosto katsoo, että komission tulisi sitoutua uudelleentarkastelemaan yhteiseurooppalaisen älyliikenteen luottamusratkaisua (EU CCMS) koskevia määrityksiä, mikäli C-ITS järjestelmien turvatunnusten hallintajärjestelmän käyttöä koskevat säädökset lisätään direktiiviin
  - Osa toimintakokonaisuutta koskevista vaatimuksista voi mahdollisesti aiheuttaa merkittäviä markkinoille tulon esteitä pienille tai uusille toimijoille korkeista kustannuksista johtuen

- Valtioneuvoston näkemyksen mukaan delegoitujen asetusten määrityksiä ja ITS:n toimeenpanoa ohjaaviin periaatteisiin (*Direktiivin liite II*) olisi tarkoituksenmukaista pyrkiä sisällyttämään teknologianeutraalisuuden periaate

Komission lainsäädäntöehdotuksen käsittely EU:ssa

- Noudatetaan tavallista lainsäädäntöjärjestystä (yhteispäätösmenettely)

Euroopan unionin neuvosto

- Asian valmistelusta vastaa yhdistettyjen kuljetusten ja verkkojen työryhmä (nk. liikenteen intermodaalityöryhmä)
- Käsittely alkanut 10.1.2022
- Työryhmän puheenjohtaja asettanut alustavaksi tavoitteeksi, että komission ehdotuksesta saavutettaisiin yleisnäkemys kesäkuussa 2022 järjestettävässä liikenneministereiden neuvostokokouksessa

Euroopan parlamentti

- Asian valmistelusta vastaa parlamentin liikenne- ja matkailuvaliokunta (TRAN)
- Parlamentti ei ole vielä tehnyt päätöstä asian esittelijästä
- Näin ollen komission ehdotuksen käsittely ei ole vielä valiokunnassa alkanut